

Rīga

Den største af de tre baltiske hovedstæder er en ren lækkerbisken af jugendarkitektur, men har også grønne oaser, en gammel bydel, der byder på snørklede brostensbelagte gader, og en domkirke med orgelbrus. Og så kan Rīga friste med et væld af gode spisesteder.

Letlands hovedstad putter sig på begge sider af floden Daugava, ca. 15 km før floden løber ud i bugten. Rīgas navn kommer fra en flod, der hed Rīga, men floden er for længst fyldt op og eksisterer ikke mere. Og hvad betyder Rīga? Se, det diskuterer de lærde stadig, for der eksisterer ikke sådan et ord længere.

Det var den tyskfødte biskop Albert, der grundlagde Rīga i 1201. Han var forinden blevet biskop i Livland og sendt fra Tyskland til det flade område ved Daugava med det formål at kristne befolkningen. Albert etablerede Rīga som en borg og grundlagde Sværdbrødreordenen, og byen blev udgangspunkt for hans skare af missionærer, handelsfolk og korsfarere. Siden har den haft flere andre udenlandske herskere, bl.a. Sverige og Rusland.

Beliggenheden ved floden har altid været et aktiv for byen, men da der blev indviet en jernbane mellem Rīga og Skt. Petersborg i midten af 1800-tallet, kom der for alvor gang i den industrielle udvikling. Fra Rīga blev der udskibet tømmer, og Ruslands første biler blev lavet her. Byen voksede og voksede, og i tiden op til 1. Verdenskrig var Rīga den femtestørste by i det russiske imperium.

Da Letland opstod som selvstændig stat i november 1918, blev Rīga hovedstad i det nye land. Lige siden har Rīga været Letlands økonomiske lokomotiv: Byen tiltrækker langt de fleste investeringer, og det er her, der er flest penge mellem folk. Byen er en økonomisk og kulturel kæmpe i landet.

De to verdenskrige gjorde begge et kraftigt indhug i byens befolkningstal, men under sovjetiden steg antallet af indbyggere igen pga. især indvandringen fra Rusland. Rīga fik en vigtig plads i den sovjetiske industri, og byen blev hjemsted for produktion af bl.a. sporvogne til hele Sovjetunionen.

Pga. indvandringen fra Rusland har letterne været i mindretal i Rīga, og det har givet mange problemer gennem årene. Men i dag er 45 % af indbyggerne etniske letter, mens 37 % er etniske russere. De lever fredeligt side om side, men der er alligevel skel og parallelSAMFUND, fx er visse boligkvarterer overvejende russiske.

Siden Letland blev uafhængigt igen i 1991, er hovedstadens befolkning svundet ind: I 1991 var der ca. 900.000 indbyggere i Rīga, nu er der 632.000.

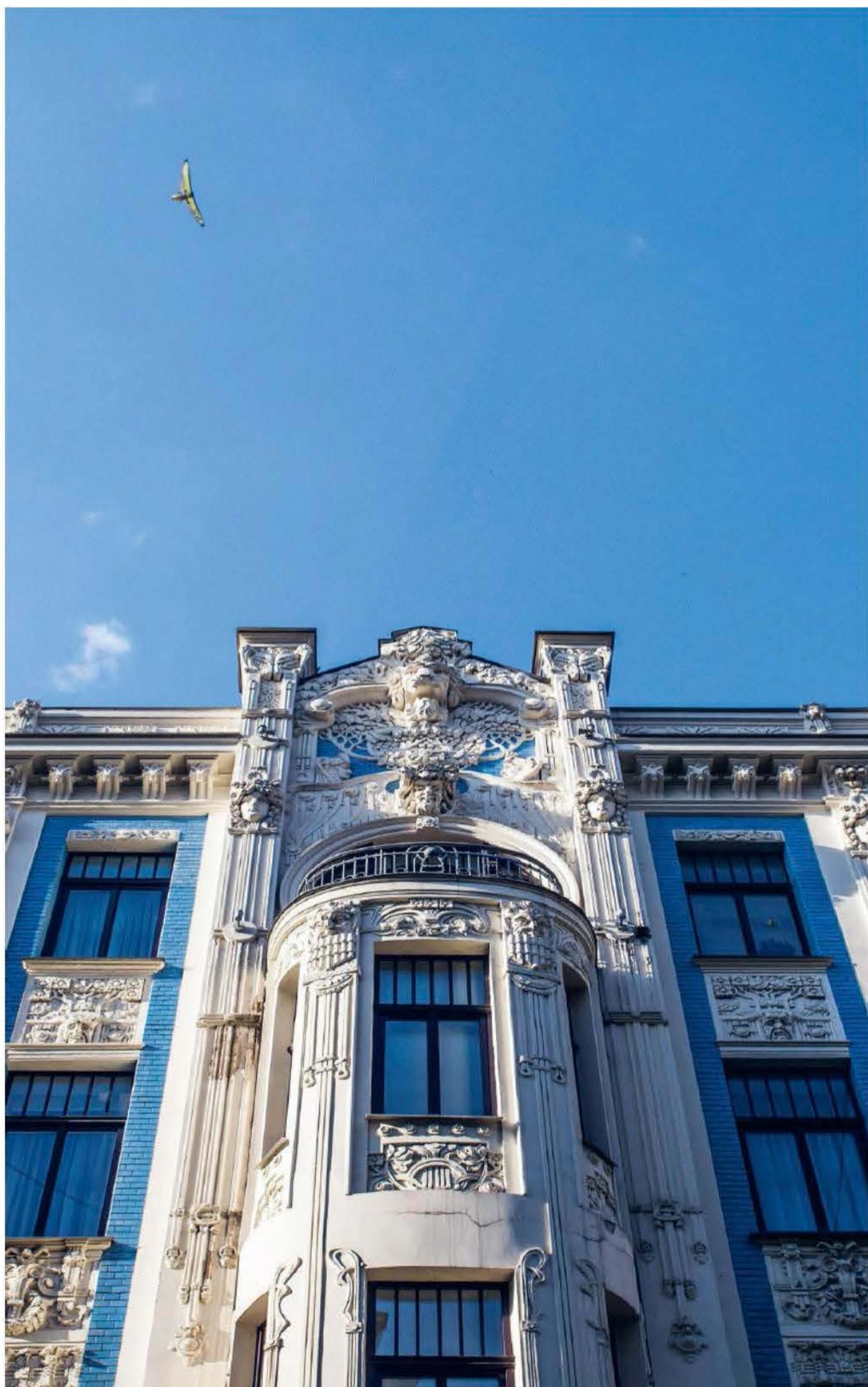
Dvs. at en tredjedel af landets befolkning har klumpet sig sammen i Rīga.

En del russere forlod byen, da uafhængigheden kom igen, og siden Letland blev medlem af EU i 2004, er rigtig mange af byens indbyggere udvandret til andre EU-lande på jagt efter et job og bedre lønninger.

OVERBLIK

Centrum (▷ se her)

Stor-Rīga (▷ se her)

Riga er kendt som byen med den flotte jugendarkitektur, og Albertgaden er en decideret godbid udi jugendstil.

Foto: Getty Images

VÆRD AT VIDE OM RĪGA

✉ Rātslaukums 6. ☎ Dgl. 10-18. liveriga.lv.

Rīga Pass giver gratis adgang til en række seværdigheder og rabat på visse restauranter. Kortet giver også gratis adgang til busser, sporvogne og trolleybusser. Kortet købes på turistkontoret og er en god investering, hvis man planlægger at se mange seværdigheder på kort tid. Kortet kommer i flere udgaver: et, to og tre døgn for henholdsvis 25, 30 35 €.
☞ Prāgas iela 1. ☎ 90 00 00 09. Busstationen er for både indenlandske og udenlandske ruter.

☞ Stacijas laukums 2. ☎ 80001181. Se pv.Iv for togstider.

☞☞ Offentlig transport foregår med sporvogn, bus, trolleybus eller minibus. Den offentlige trafik begynder kl. ca. 05.30 og slutter ved midnatstid. På rigassatiksme.lv kan man – på engelsk – se ruter og tider for den offentlige trafik. Man kan købe billet hos chaufføren, men det er betydelig billigere at købe elektroniske billetter – såkaldte e-talons – der købes i fx Narvesen-kioskerne. En e-talon er et lille kort af pap, og man bestemmer selv, hvor mange ture der skal puttes på kortet, fx 10 eller 20 ture – man beder bare ekspedienten i kiosken om det antal, man gerne vil have. Papkortet skal bruges, når man stiger ombord i fx sporvognen – husk, at det skal holdes op mod kortlæseren.

☞ Se liveriga.com/en/3-events for koncerter, udstillinger, sport og meget andet i Rīga.

CENTRUM

(Kort ①, foto ▷ se her)

Det centrale Rīga består af selve den gamle bydel, Vecrīga, og området omkring den gamle bydel – for der findes mange attraktioner også uden for selve den gamle bydel.

Midtpunkt i den gamle bydel er domkirken og domkirkepladsen. Herfra strækker en masse brostensbelagte gader ud i alle retninger og filtrer sig sammen. Den gamle bydel er proppet med små gader og åbne torve, og her finder man mange restauranter, caféer, museer og et farverigt gadeliv om sommeren. Selve den gamle bydel er på UNESCO's liste over verdens kulturarv.

Den gamle bydel ligger på den østlige side af floden Daugava, og floden er dermed en naturlig grænse til den ene side. Der var engang en bymur omkring den gamle by, men der er i dag kun meget beskedne rester tilbage af den. Man opdager bedst, at man forlader den gamle bydel, når man møder kanalen, der smyger sig rundt i de grønne områder lige uden for gamlebyen. Området uden for den gamle bydel har rigtig mange seværdigheder, gode caféer, restauranter, museer og butikker.

Gaden Brīvības iela/bulvāris – det betyder Frihedsgaden, og tidligere har den heddet både Hitler Strasse og Leningade – begynder lige bag Frihedsstatuen og strækker sig flere kilometer ud af byen. Brīvības iela/bulvāris er den trafikale hovednerve i byen. På gadens nordlige side ligger området med den fineste jugendarkitektur, som Rīga kan byde på, og på den anden side mod syd ligger nogle gode butiksstrøg – bl.a. Kr. Barona iela, Tērbates iela, A. Čaka iela og alle deres sidegader.

Domkirken (Doma Daznīca)

  (kort **1**)

Rīgas grundlægger, biskop Albert, lagde den 25. juli 1211 grundstenen til den enorme domkirke, der troner midt i den gamle bydel. Siden er kirken blevet bygget om og udvidet mange gange, og derfor fremstår den i dag som en blanding af barok, gotik og romansk stil.

En stor del af inventaret fra middelalderen er væk i dag, men der er mange gravsten i kirken og fine glasmosaikker i vinduerne. Men det er orglet, der er kirkens stolthed. Da det blev bygget i 1883-84, var det verdens største. Det har to spilleborde, fire manualer, 125 registre og 6718 piber – den længste pibe er ca. 10 m lang, den korteste blot 13 mm. Orglet er blevet bygget om flere gange, men det er stadig blandt de største i verden og er eftertragtet at spille på for alverdens organister.

Domkirken er midtpunkt for den evangelisk-lutherske kirke i Letland. Men kirken er også koncertsal, så hold øje med opslag om orgelkoncerter, eller tjek domkirkens hjemmeside.

Doma laukums 1. Maj-sep. dgl. 9-18; okt.-apr. dgl. 10-17. 3 €. doms.lv.

- ① Centrum . ② Brødrekirkegården. ③ Letlands Etnografiske Frilandsmuseum.
 ④ Rīga Motormuseum. ⑤ Mindeparken i Salaspils.

Hotel Gutenbergs

(kort ②)

Gutenbergs ligger centralt i den gamle bydel lige ved siden af domkirken i en gammel bygning, og man dyrker den gamle, romantiske stil flot og gennemført. Restauranten har moderne, internationalt køkken, og tagterrassen er i topklasse. Om sommeren er terrassen perfekt til spisning og kaffepause – og udsigten er god.

Doma laukums 1. ☎ 67 81 40 90. hotelgutenbergs.lv. €€.

Museum for Rīga by og søfart (Rīgas Vēstures un Kuģniecības)

(kort ③)

En lillebitte mønt, bødlens sværd fra 1500-tallet og en tændstikæske med ornamenteringer i jugendstil. Her foldes Rīgas historie ud gennem fine og omfattende udstillinger, der fortæller byens historie, fra den var en lille bosættelse, tiden under forskellige udenlandske magthavere, og til Rīga bliver den største by i Baltikum, og 2. Verdenskrig begynder. Det rigtige museum at gå på, hvis man vil fordybe sig i byens historie.

Palasta iela 4. ☎ Maj-sep. dgl. 10-17; okt.-apr. on.-sø. 11-17, ma.-ti. lukket. Ⓜ 5 €. rigamuz.lv.

Svenskeporten (Zviedru Vārti)

⌘ (kort ④)

I middelalderen var Rīga omkranset af en to km lang bymur, der skulle beskytte byen mod fjendtlige magter og kanonkugler. Muren havde mange porte, der blev åbnet ved solopgang og lukket ved solnedgang. I 1800-tallet var der ikke længere brug for muren som beskyttelse, og den var i vejen for byens udvikling, hvorfor den blev revet ned.

Men én port er bevaret, nemlig Svenskeporten, der blev bygget ind i muren i 1698, mens svenskerne regerede i byen. Porten blev simpelthen gravet gennem et eksisterende hus. Svenskeporten ligger i dag og ser fredelig og pittoresk ud, men på et tidspunkt boede byens bøddel i lejligheden over porten, og han satte en rød rose i vinduet over porten, aftenen før et hoved skulle rulle næste morgen. Tæt på Svenskeporten, på Torņa iela, kan man se en smule af den gamle bymur, den blev hårdhændet restaureret i sovjetiden.

Torņa iela 11/for enden af Aldaru iela.

Restaurant 3 Kokke (3 Pavāru Restorāns)

⌘ (kort ⑤)

Her går mad, service og atmosfære op i en højere enhed. Elegance og kreativitet er kodeordene for det hele her.

Restaurantens signatur ankommer før måltidet begynder. Kokken dekorerer et stykke papir med forskellige dressinger, som man så smager på med det nybagte brød. Det er godt – det er smagsoplevelser.

Hvis der findes et madlaboratorium i Rīga, må det være her. Her mikses traditionelle lettiske ting som ost, ål og ørred med tang, perlebyg og meget mere. Der kræses for at få den rigtige smag og de rigtige smagskombinationer frem. Serveringen er så fin og raffineret på tallerkenen, at det næsten gør ondt, når man skal spise den bestilte ret. Det er topklasse i Rīga.

Torņa iela 4. ☎ Dgl. 12-23. ☎ 20 37 05 37. 3pavari.lv. Ⓜ.

Rīgas Børs' Kunstmuseum (Rīgas Birža)

⌘ (kort ⑥)

Rīgas gamle børs på domkirkepladsen er forvandlet til kunstmuseum. Den statelige bygning blev bygget 1852-55. I stueetagen holdes skiftende udstillinger, alt fra vilde moderne installationer til velkendte navne som Gauguin eller Chagall. Tjek museets hjemmeside, og se, hvilke udstillinger der er aktuelle. Oppe på etagerne findes store samlinger af tyske, hollandske, flamske, italienske og franske malere fra 1500- til 1800-tallet.

Doma laukums 6. ☎ Ti.-to. 10-18, fr. 10-20, lø-sø. 10-18, ma. lukket. Ⓜ 6 €. Imnn.lv.

Rīgas centrum er den gamle bydel (▷ se her). Domkirken troner mægtig i centrum, og Daugava-floden flyder stille ud i Østersøen. Foto: Getty Images

Egle Marked og Restaurant

Ēgle tirdzniecības un reāldienas centrāls (kort 7)

Her kan man begynde med at købe et par lune filthjemmesko og et flot tørklæde. Så kan man tage en pause over en kop kaffe. Og man kan blive hængende, spise udendørs og høre livemusik om aftenen. Det hele på samme sted. Egle er nærmest som et stort torv. Her er et velbesøgt udendørs kunsthåndværkermarked med mange fine ting: vanter, hatte, hjemmesko, tørklæder, bluser, sommerkjoler, keramik, træting, smykker m.m. Men Egle er også en meget stor udendørs restaurant. På menukortet er både det lettiske og det internationale køkken. Midt i det hele er der en scene, for i sommersæsonen er her stort set hver aften musik af meget forskellig slags.

Kaļķu iela 1a. ☎ Markedet dgl. 10-18; restaurant dgl. sommer 11-01. €€.

Skt. Peters kirke (Peterbaznīca)

⌘ (kort 8)

Oppe på kirkens spir står en gylden hane og kigger ud over Rīgas hustage. Det er muligt at få samme udsigt som vejrhanen ved at tage elevatoren op i kirketårnet: i 72 meters højde bliver man belønnet med imponerende panoramaudsigt over byen.

Skt. Peters kirke er en af de fineste stykker middelalderarkitektur i Rīga. Her var først en trækirke i 1200-tallet, stenkirken, man ser i dag, kom først i 1400-tallet. Krige, brande, lynnedsdag og andre ulykker har ramt kirken adskillige gange – alene kirketårnet er blevet genopbygget tre gange. Kirken har hele tiden skiftende kunstudstillinger og bruges også til klassiske koncerter.

Reformācijas laukums 1. ⓠ Maj-sep. ti.-sø. 10-18, ma. lukket; okt.-apr. ti.-sø. 10-17, ma. lukket. ⓢ 9 € (kirke og tårn).

Sorthovedernes Hus (Melngalvju Nams)

⌘ (kort 9)

Huset med det mærkelige navn er fra 1300-tallet, men ser så funklende nyt ud – og er det på en måde også. Det stammer fra 1344 og var hjemsted for Sorthovederne, der var et lav af rige, ugifte tyske købmænd. Huset stod i fin hollandsk renæssancestil indtil 1941, hvor det blev bombet af tyskerne. I 1948 jævnede sovjetstyret ruinerne fuldstændig med jorden. Efter selvstændigheden kom der gang i drømmen og planerne om at genopbygge huset, og i 1999 stod det genopbygget i al sin storhed.

Hvis man synes, den rigt udsmykkede gavl med skulpturer, stuk og forgylte krummelurer er fornem, så lever husets indre fuldstændig op til det ydre. Det er et orgie i prismelysekroner, overdådig balsal, stuk og kæmpemalerier i lige så store gyldne rammer.

Rātslaukums 7. ⓠ Dgl. 10-18. ⓢ 3-6 €.

Pienene – Café og kunsthåndværk

⌚ (kort 10)

Pienene, Mälkebotten, er en rar og venlig café og butik. Her er kaffe og kage og kunsthåndværk af bedste lettiske kvalitet. Pienene har mange flotte ting, der hæver sig langt over niveauet i mange turistede butikker. Her er keramik, trælegetøj, tasker, glas, sengetøj, puder, lamper, køkkengrej og meget mere. Og ikke mindst økologiske varer som honning, te, søde sager og kosmetik. Og har man lyst, kan man også købe lettisk bærvin her, fx lavet af æbler, rabarber eller havtorn.

Kungu iela 7/9. ⓠ Dgl. 10-20. studijapienene.lv. €.

Ølbar og restaurant Ala

Ȳ ū ū (kort 11)

Det er stort og langt nede under jorden. Ala er en rustik kælder, der gemmer på mad, øl og livemusik. Maden er traditionel lettisk og her fås mange slags øl fra alle regioner i landet. Flere gange ugentligt er her musik leveret af forskellige folkbands. Her er også traditionel lettisk folkedans, og så er det meningen, man skal danse med. Kig på hjemmesiden for at se stedets musikkalender.

Peldu iela 19. ⓠ Ma.-ti. 12-01, to.-fr. 12-04, lø. 14-04, sø. 14-01. ☎ 27 79 69 14. folk-klubs.lv. €.

Rīgas synagoge (Peitav Shul)

⌘ (kort 12)

Rīgas eneste synagoge, Peitav Shul, er en lille perle i jugendstil. Synagogen stod færdig i 1905, hvor jugendstilen blomstrede i byen. Den er nyrenoveret, enkel og smuk og et besøg værd. Jugendstilen er blandet op med stiliserede gamle egyptiske motiver som palmeblade og lotusblomster. Da Nazityskland rykkede ind i Letland i 1941, blev byens synagoger stukket i brand, undtagen Peitav Shul. Den ligger nemlig i den gamle bydel, og nazisterne frygtede, at en brand her ville sprede sig, så de konverterede synagogen til lagerhal i stedet for. Efter krigen fandt man synagogens toraruller gemt i den østlige væg, en præst fra en kirke i nærheden menes at have fået den gode idé at gemme torarullerne, så de overlevede nazisterne.

Peitavas iela 6/8. ⓠ Ma.-to. 8-16, fr. 8-15, sø. 8-16, lø. lukket. Ⓜ gratis, eller giv en donation.

Centralmarkedet (Centrāltirgus)

⌚ (kort 13, foto ▷ se her)

“Rīgas mave” kaldes markedet. Og det er ikke helt ved siden af, her er simpelthen alt, der kan spises, og til en pris, hvor alle kan være med. Leder man efter lækre syltede hvidløg, friske kantareller, en fisk, man aldrig har set før, surkål eller ikke-spiselige ting som en fejekost, et par bukser eller en dippedut – så tag på det kæmpestore centralmarked.

Gå gennem de fem haller og området omkring dem, måske kommer man hjem med noget, man slet ikke vidste, man havde brug for. Fx kan hallen med fisk imponere de fleste, og i en af hallerne er der lavet et Gastro Marked, så her er fin mulighed for at spise alt fra thaisuppe over pelmeni og sushi til rawfood og drikke lokalt øl til. De fem store haller er oprindeligt hangarer brugt til tyske luftskibe under 1. Verdenskrig. De stod på en luftbase i det vestlige Letland, men da Rīgas byråd i 1920’erne diskuterede bygning af et nyt marked, så blev det besluttet at genbruge dele af hangarhallerne i Rīga, derfor det karakteristiske design. Centralmarkedet blev taget i brug i 1930.

Centrāltirgus iela 1. ⓠ Ma.-lø. 7-18, sø. 7-17.

Rīgas ghettomuseum

⌘ (kort ⑯)

Museet er et vindue ind i et mørkt kapitel i historien. Her er rekonstrueret et lille hus fra ghettoen, som lå tæt ved. Her er udstillinger om livet i ghettoen, om nazipropaganda og meget mere. I et af pakhusene er der en udstilling med personlige historier om nogle af de mange jøder, der var i ghettoen, før de blev skudt i de nærliggende skove. Ghettoen i Rīga blev etableret i 1941 og likvideret i 43. Den lå i området der bl.a. afgrænses af gaderne Maskavas, Lāčplēša iela og Elias iela. I 1941 blev alle byens jøder, ca. 30.000, beordret ind i ghettoen, langt størstedelen af dem blev senere skudt i Rumbulaskoven tæt ved. Også jøder fra Tyskland, Østrig og Tjekkoslovakiet blev sendt til ghettoen i Rīga.

Maskavas iela 14a. ⓠ Ma.-fr. 10-18, lø. lukket, sø. 10-18. ⓢ gratis, men man kan lægge en lille donation. rgm.lv.

Restaurant Kolonāde

⌘ (kort ⑯)

Kolonāde har en fantastisk placering lige ved siden af Frihedsmonumentet, og fra den store terrasse er der den fineste udsigt til park og operahus. Indretningen er enkel, lys og venlig – næsten et nordisk udtryk. Restauranten har taget fat på det nye lettiske køkken. Dvs. ud med det traditionelle svinekød med kartofler og ind med fx ”slow cooked” oksekød med byg og spinat og stør med kartoffelgratin og reje- og hummer velouté. Maden her er ganske enkelt lækker.

Brīvības bulvāris 26. ⓠ Ma.-on. 11-22.30, to.-lø. 12-24, sø. 12-22. ⓪ 26 60 88 82. kolonade.lv. €€.

Sejltur på Daugava

⌘ (kort ⑯)

Hop ombord på en båd, og få et nyt perspektiv på Rīga. Fra flodsiden opleves byen med tårne og spir, og man får indtryk af en rigtig havneby, hvor der ankommer store færger og krydstogtskibe.

Fra det grønne område midt i byen, Bastionhøjen, afgår mindre træbåde til 10-15 passagerer. De sejler på kanalen og en tur ud på Daugava. Ved 11. Novembra Krastmala lægger større turbåde med udskænkning til. De sejler kun på floden, og en af dem sejler helt ud til flodmundingen i Østersøen.

ⓢ Der er forskellige priskategorier, så tjek skiltene på stedet. rivercruises.lv og rigabycanal.lv.

Nationalbiblioteket

⌘ (kort ⑰)

Er det en stor skibakke, der ligger på venstre bred af Daugava? Nej, mange mener det ligner en skibakke, men det er rettelig det nye nationalbibliotek, tegnet af den lettiske-amerikanske arkitekt Gunārs Birkerts, og det stod færdigt i 2014.

Størrelsen og prisen for biblioteket har bestemt rejst mange debatter, men der er udbredt enighed om, at Letland endelig har fået et nationalbibliotek, man kan være stolt af, og som er blevet en kulturel sværvægter i landet. Desuden er der god udsigt over byen fra flere af etagerne.

Indvendigt fremstår biblioteket lyst, venligt og moderne – næsten helt nordisk. Her er masser af bøger, først og fremmest bøger, der på en eller anden måde handler om Letland og letterne. Her er læsesale, udstillinger, en lille fin boghandel og sale til konferencer og events. På 5. etage findes et nationalklenodie, skabet med de lettiske dainas (► se her). Det danske kulturinstitut har også kontor i biblioteket.

Mūkusalas iela 3. © Ma. 10-17, ti. 9-17, on. 12-20, to. 9-17, fr. 12-20, lø. 10-17. Inb.lv.
☞ Som turist kan man besøge alle 12 etager i biblioteket på en guidet tur, det kræver man ringer til 22 02 29 20 og booker en tur for 3 € pr. person.

Frihedsmonumentet

⌘ (kort 18, foto ► se her)

Tēvzemei un Brīvībai, står der på Letlands frihedsmonument. Det betyder *For fædreland og frihed* og fortæller kort og godt, hvad monumentet skal symbolisere: Letlands stræben efter frihed og selvstændighed. Letland opstod som selvstændig nation i 1918, og symbolet på det, Frihedsmonumentet, stod færdigt i 1935. Det blev skabt af billedhuggeren Kārlis Zāle.

Skulpturerne på monumentet repræsenterer forskellige aspekter af landets historie og kultur: åndelig styrke, stræben efter frihed, hårdt arbejde m.m. Monumentet er 43 meter højt, kvinden øverst kaldes Milda, hun holder tre stjerner, der symboliserer enheden blandt landets tre historiske regioner, Kurzeme, Vidzeme og Latgale.

I sovjetiden var det forbudt at samles foran Frihedsmonumentet, og det var en strafbar antisovjetisk handling at lægge blomster ved foden af det store monument. Frihedsmonumentet har meget stor betydning for Letland og letternes nationalfølelse. Ethvert udenlandsk statsoverhoved på besøg lægger blomster her og viser på den måde sin respekt. Ligesom brudepar også ofte bliver fotograferet ved Frihedsmonumentet.

HOLOCAUST

Før Nazityskland rykkede ind i Letland i 1941, boede der ca. 94.000 jøder i landet. Det lykkedes for næsten 19.000 af dem at flygte mod øst. Nogle tusinde var med i Den Røde Hær i kampen mod nazisterne. Men ca. 70.000 lettiske jøder blev slået ihjel af nazisterne. Tusindvis af jøder fra andre lande blev også fragtet til Letland.

Der findes to store mindesteder i Rīgas udkant – Bikernieki og Rumbula – hvor mange jøder blev skudt og smidt i massegrave. Jøder endte også deres dage i Salaspils-lejren (Kurtenhof) lidt uden for Rīga (► se her). Da Den Røde Hær kom til Letland igen i 1944, var der kun et par hundrede jøder i live.

Dette massemord er et sort kapitel i verdenshistorien. Men også i lettisk historie, for det er et faktum, at der var letter blandt de tyske nazisters håndlangere. Det piner Letland, og det er et kapitel, det har været svært at tale om.

I dag er der ca. 6.500 jøder i Letland.

Den Ortodokse Katedral (Pareizticīgo Katedrāle)

⌘ (kort 19)

Den enorme katedral er samlingspunkt for de russisk-ortodokse i Letland. Katedralen blev bygget mellem 1876 og 1884 og blev hurtig berømt for sine fine ikoner og hele tre ikonostaser (ikonvægge) malet af store mestre i Skt. Petersborg.

Katedralen overlevede to verdenskrige, men blev tvunget i knæ af kommunismen. For i sovjetiden var religion nærmest bandlyst, så katedralen blev lukket, krucifikser ødelagt, og klokkerne smeltet om – hele herligheden blev så lavet om til planetarium kaldet Videnskabens Hus. Men i 1990 fik de ortodokse katedralen tilbage, kuplerne er blevet forgylte, og her er igen gudstjenester.
Brīvības bulvāris 23. ☺ Dgl. 8-17. ✅ Gratis.

Besættelsesmuseum (Latvijas Okupācijas Muzejs)

⌘ (kort 20)

Det er kun en generation siden, Letland igen blev et selvstændigt land. Det var i 1991. Før det var der næsten et halvt århundredes sovjetisk besættelse og nogle få års tysk besættelse.

Museet handler om undertrykkelse og systematisk nedbrydelse af en nation. Her er masser af gamle fotos og film, der fortæller om livet i sovjetiden og kampen mod besættelsesmagten. Her fortælles også om de tre år under Nazityskland og nazisternes ugerninger fra 1941-44. Frygt, magtesløshed, vold, terror, men også modstand og heltegerninger hører med til Letlands historie under de to fremmede magters besættelser.

Der er rigtig meget at læse på museet, men der er også rigtig meget at komme efter for den, der har tid.

Raiņa bulvāris 7. Museet har midlertidig adresse på Raiņa bulvāris, når renovering af den permanente bygning på Rådhuspladsen er slut i 2021, flytter museet tilbage igen. ☺ Dgl. 11-18 ✅ Gratis. okupacijasmuzejs.lv.

Statens Museum for Kunst (Nacionālais Mākslas Muzejs)

⌘ (kort 21)

Det nationale kunstmuseum i Rīga er blevet renoveret fra kælder til kvist, og resultatet er blevet et flot og indbydende moderne museum, hvor nogle af de bedste lettiske malere hænger. Kig fx på Janis Rozentāls (1866-1916), en af Letlands store malere, hans billede *Efter gudstjenesten* rummer rigtig meget Letland anno slutningen af 1800-tallet: Gudstjenesten er slut, ud kommer herrer med

slips, bønder med kasketter og barkede næver, unge piger i lange kjoler og fine hvide forklæder og kvinder med tørklæder på vej gennem lågen i kirkediget. Et billede, man kan gå på opdagelse i længe. Kig også på Johans Valters, Vilhems Purvītis og andre malere, der har skildret Letland og letterne gennem tiderne.

Den klassiske og monumentale bygning stod færdig i 1905. Den gennemgribende renovering var færdig i 2016, hvor der også blev plads til en udsigtsplattform allerøverst – glem ikke at gå helt derop.

Kr. Valdemāra 10A. ☺ Ti.-to. 10-18, fr. 10-20, lø.-sø. 11-17. Ⓜ 8 €. Inmm.lv.

Albertgade (Alberta iela)

⌘ (kort 22, foto ▷ se her, her)

Denne gade er en sand lækkerbisken, når det gælder jugendstil. I gaden er der en perlerække af fornemme huse i jugendstil. Facaderne er dekoreret med ansigter, der skriger, griner eller er sure. Der er påfugle, ugler, får, løver og dyr af ubestemmelig art. Der er kvinder. Der er dingenoter, himstregimser og dippe-dutter overalt på husene. Albertgaden er et overflødighedshorn, og som en af de smukkeste – og dyreste – gader i byen har gaden da også fået navn efter biskop Albert, Rīgas grundlægger. Arkitekten Mihails Eizenšteins står bag mange af husene med lige numre, og gadens huse blev bygget i begyndelsen af 1900-tallet, hvor jugendstilen fik lov at blomstre.

Jugendstil-museet (Rīgas Jūgendstila Muzejs)

⌘ (kort 23)

Jugendstilen er ikke forbeholdt arkitektur, men findes i masser af ting: møbler, glas, service, smykker, kunst og meget mere. Efter et besøg her på museet er man ikke længere et sekund i tvivl om, hvad jugendstil er.

Museet er indrettet i den anerkendte arkitekt Konstantīns Pēkšēns' lejlighed, hvor han boede og arbejdede indtil 1907. Pēkšēns tegnede mange huse i jugendstil. Den herskabelige lejlighed er gennemrestaureret og fremstår præcis, som den så ud i 1903, og er en fornem rejse tilbage i tiden.

Alberta iela 12 (indgangen er om hjørnet på Strēlnieku iela). ☺ Ti.-sø. 10-18, ma. lukket. Ⓜ 6 €. jugendstils.riga.lv.

JUGENDBYEN

Krummelurer, bølgende former, dyr, blomster og geometriske mønstre ses alle vegne på Rīgas husfacader. Det er jugendstilen, der har sat sit præg på bybilledet.

Den tyske jugendstil er en retning inden for brugskunst og arkitektur, der har mange fællestræk med det, der i Belgien og Frankrig går under betegnelsen art nouveau, i Storbritannien Arts and Crafts movement og i Danmark skønvirke. Typisk for jugendstilen er slyngende og flydende former, ofte i form af planter eller anden inspiration fra flora og fauna. Når Rīga er så overdådigt pyntet med jugendstil, skal årsagen findes i det økonomiske boom, byen oplevede i årene omkring år 1900.

I slutningen af 1800-tallet var Rīga en af de største byer i det russiske imperium. Byens havn var et vigtigt knudepunkt for handel, som var med til at sætte gang i det økonomiske opsving. Allerede i 1850'erne var fæstningsvoldene omkring den gamle bydel blevet revet ned, og det blev tilladt at bygge stenhuse uden for voldene. Her voksede en ny bydel frem, hvor alle de nye beboelseshuse blev placeret. Dem blev der mere og mere brug for i slutningen af 1800-tallet, for Rīga fik vokseværk i takt med højkonjunkturen. Før 1. Verdenskrig var Rīga den femtestørste by i Rusland. De mange og flotte jugendhuse blev nu næppe bygget til hvem som helst, men snarere til det finere borgerskab.

Omkring år 1900 blomstrede jugendstil og art nouveau mange steder i Europa. Jugendstilen blev simpelthen moderne som en reaktion mod industrialiseringens sjælløse masseproduktion. Jugendstilen ville genindføre de håndværksmæssige og kunstneriske kvaliteter i arkitektur og brugsting. Kunst og håndværk skulle gå op i en højere enhed. Jugendstil og art nouveau findes derfor ikke bare i arkitektur, men også i møbler, smykker, plakater og et hav af brugsting. Blandt mestrene er bl.a. arkitekter som spanske Antoni Gaudí og belgiske Viktor Horta og kunstnere som den østrigske maler Gustav Klimt og den tjekkiske plakatkunstner Alphonse Mucha. Der er også flere fine eksempler på dansk jugendarkitektur – eller skønvirke – fx Aarhus Teater og Palace Hotel på Rådhuspladsen i København. Sølvsmeden Georg Jensen dyrkede også stilten.

Jugendstilen kan ses mange steder rundtom i Rīgas gader. Mest koncentreret i Alberta iela (► se her), hvor hele gaden er proppet med jugendstil. Elizabetes iela 10B er en ren flødeskumslagkage, hvis man kigger op på husets facade. Strēlnieku iela 4A er overdådigt pyntet med alt fra kvinder til gedebukke. Vilandes iela har også en række markante jugendhuse. Den bastante, nationalromantiske udgave af jugendstilen finder man bl.a. i Tērbates iela 15/17 og Brīvības iela 33, 37, 47 og 58.

Vinbaren Vīna Studija

⌚ (kort 24)

Et glas vin med tapas til. Eller måske en salat eller muslinger til. Eller blot et godt glas vin. Her kan man få det, som man vil. Her er på samme tid både stifuldt og afslappet, og om sommeren rykker vinbaren lidt ud på fortovet, så stemningen bliver helt sydlandsk her midt i Rīgas jugendkvarter. Folkene bag baren kender deres vin, og her kan man få sine vinønsker opfyldt til en fornuftig pris.

Elizabetes 10. ☎ Ma.-to. 12-24, fr.-lø. 12-01, sø. 12-22. ⌚ 67 28 32 05. vinastudija.lv. €.

KGB-huset (Stūra Māja)

⌘ (kort 25)

Huset på hjørnet af Brīvības iela og Stabu iela gemmer på et stykke grusom historie, for her havde den frygtede sovjetiske sikkerhedstjeneste KGB sit hovedkvarter. Her blev systemets modstandere pint og plaget, ydmyget, smidt i fængsel eller henrettet. Og der skulle ikke så meget til, før KGB fik øje på en potentiel fjende – måske skulle man bare have lidt såkaldt antisovjetisk litteratur

hjemme i reolen, før man kom til forhør nede i KGB's kælder.

KGB havde sit lettiske hovedkvarter her fra 1940-41 og igen fra 1944-91. Nu er det indrettet til museum over KGB's aktiviteter. På den guidede tur rundt i museet føres man gennem bl.a. fangekælder, forhørslokaler, celler og køkken. Og der er små film, hvor tidlige fanger fortæller om deres oplevelser og påståede forbrydelser. Turens sidste stop er stedet, hvor dømte fanger blev henrettet. Det er grusomt at opleve, men giver også stof til eftertanke.

Brīvības iela 61. ☎ Dgl. 10.30-17.30. ⚡ Man kan se lidt af museet på egen hånd, resten af huset ses med guide; engelsktalende guide flere gange dagligt, se tider, og book på hjemmesiden. ⚡ 10 €. okupacijasmuzejs.lv.

Kulturhuset Kanepes Kulturas

⌚ 🏠 (kort 26)

Eksperimenterende soul-pop, stand up, retro fest eller noget helt andet. Kanepes Kulturas er en slags alternativt kulturhus eller en platform for kreative sjæle af alle slags. Så her man kan finde musik, oplæsninger, film ... ja, eksperimenter og events, der kan puttes ind under begrebet kultur. Et stort livligt og rummeligt hus for alle slags mennesker og aldre. Hyggelig gårds have til en øl eller kop kaffe.

Skolas iela 15. ☎ Ma.-sø. 13-02. kanepes.lv.

Restaurant Fazenda

⌚ 🏠 (kort 27)

Lidt marmor-stil blandet op med lidt kolonihave-stil og kombineret med et rigtig godt køkken, så bliver resultatet til Fazenda. Her er nemlig rart og hyggeligt inden døre og en fin terrasse til sommerbrug.

Fazenda byder på alt fra omelet og havregrød til morgenmad. Senere på dagen ørred med fennikel-risotto, bøf med blomkålspure og rødvinssovs, eller måske stegt kylling med den fineste sovs med svampe fra de lettiske skove.

Uhøjtideligt sted, fint køkken og eget bageri, hvor der bages dejligt brød og kager til kaffen.

Baznīcas iela 14. ☎ Ma.-fr. 9-22, lø. 10-22, sø. 11-22. ⚡ 67 24 08 09. fazenda.lv. €€.

Miera-gade-kvarteret (Miera iela)

⌚ 🏠 (kort 28, foto ▷ se her)

Mieragaden og området omkring er Rīgas kreative hipsterkvarter. Små caféer, butikker og en afslappet atmosfære væk fra mylderet i centrum. Det er først og fremmest caféerne og ølbarerne, der trækker her.

Gå en lille tur på Miera iela, og drop ind på fx **Cafe Miera**, der byder på kaffe, et stykke hjemmebag og lettisk bærvin. Hos **Rocket Bean Roastery** er der virkelig god og hjemmeristet kaffe i trendy, industrielle omgivelser.

Der er et par rigtig interessante øl-steder i kvarteret. **Valmiermuižas Øl**

Ambassade, der laver det gode Valmiermuiža øl. Bryggeriet hører hjemme i Valmiera, men har deres såkaldte Øl Ambassade her og har et hyggeligt og rart spisested plus butik med et hav af øl. Og så er der **Labietis**, en bar, hvor de laver deres eget Labietis-øl. Labietis eksperimenterer hele tiden med nye ingredienser. Begge steder tages ølbrygning alvorligt. De to steder kan være lidt svære at finde, men de ligger i samme bygning, blot med indgang på hver deres side.

Café Miera, Miera iela 9.

Rocket Bean Roastery, Miera iela 29.

Valmiermuiža Øl Ambassade, Aristida Briāna 9A.

Labietis, Aristīda Briāna iela 9A-2.

Rīja designbutik

☒ (kort 29)

Her viser lettiske designere, hvad de kan med lækkert sengetøj og sengetæpper i hør. Fine uldne tæpper. Kjoler, bluser og bukser i hør. Flot køkkengrej i keramik. Smykker, ure, lamper, møbler og meget mere. Det er smagfuld og enkel brugs-kunst af nye lettiske designere, der kender deres lands traditioner, men samtidig inspireres af verden omkring dem.

Tērbates iela 6/8. ☎ Ma.-fr. 10-19, lø. 11-19. rija.lv.

Restaurant Riits

⊜ (kort 30)

Den friskeste salat, den saftigste burger, den lækreste lammesteg med asparges og den fineste vegetariske linseret med squash. Menukortet er ikke så langt, men det er fyldt med gode sager. Riits gør det virkelig godt. Her er rart, moderne og opmærksomme tjenere, der ivrigt fortæller om de lokale råvarer, som restauranten sætter pris på. Husk at bestille bord.

Dzirnavu iela 72. ☎ Ma. 12-23, ti-sø. 9-23. ☎ 25 64 44 08. riits.lv. €€.

Rīgas træhuse

⌘ (kort 31)

Få byer har så mange huse bygget i træ som Rīga. Røde, grønne, gule, forfaldne og nyrenoverede er de en unik og uundgåelig del af hovedstaden.

Letland har masser af skov og dermed også træ. De ældste træhuse stammer fra 1800-tallet, nogle af dem er med smukke, detaljerede udskæringer, dekorative skodder og døre i forskellige stilarter. Mod alle odds har træhusene overlevet to verdenskrige, kommunisme og kapitalisme. Nu er træhusene og arkitekturen begyndt at blomstre op igen. Træhusene renoveres, for letterne har fundet ud af, at de her har noget særligt, og husene er en vigtig del af deres kulturhistorie.

Træhusene ligger stort set overalt i Rīga – dog undtagen den gamle bydel. Gå over den høje bro Vanšu tilts, og gå en tur ud på Ķipsala-øen. Gå fx ad Balasta dambis og gaderne deromkring – så er der træhuse for alle pengene. Eller gå

en tur ad Slokas iela og gaderne i området. Kalnciems-kvarteret er fornem træhusarkitektur.

Miera-gade-kvarteret (► se her) har gode cafeer, små butikker og afslappet stemning, når der holdes fest eller koncert. Foto: Alamy

Kalnciems marked

ផ្លូវ នៅ (kort 32)

Hver lørdag (i december også om søndagen) bugner markedet med økologisk rugbrød, honning, marmelade, ost og meget andet økologisk spiseligt, der har groet i lettisk muld. Lokale lettiske designere sælger bl.a. tøj, smykker, glas og brugskunst. Smag på ostene og den økologiske marmelade, og prøv nyeste trend i solbriller og en designer-T-shirt.

Hvis Rīga har et hipstermarked, så er det her.

Markedet er meget lokalt og meget populært, så her er masser af mennesker. Markedet ligger på en slags gårdsplads, der er omkranset af de fineste, renoverede træhuse.

Kalnciems-kvarteret, som det hedder, er en lille perle af lettisk træhusarkitektur, og her er både café, vinbar og diverse aktiviteter for børnene.

Torsdag aften er der udendørs koncerter i somtermånedene, så hold øje med hjemmesiden for diverse kulturelle arrangementer på stedet.
Kalnciema iela 35. ☎ Lø. marked 10-16. kalnciemaiba.lv.

Restaurant Osta

TO Ø (kort 33)

Der er mindst to gode grunde til at tage ud og spise på Osta. For det første munden: Køkkenet er godt og internationalt med et solidt omdømme i hovedstaden. Menukortet er stort og rigtig godt, hvad enten man vælger seafood, en stor bøf eller risotto. I øvrigt har restauranten specialiseret sig i gin, hvis man trænger til en aperitif.

Den anden gode grund er beliggenheden. Osta ligger ude på Ķipsala, en ø i Daugava, lige ved flodbredden. Her er en lille lystbådehavn, og man får udsigten over på den anden side af flodbredden, mod den gamle bydel og mod havnens skibe og kraner. Man får et helt andet og nyt perspektiv på Rīga.

Matrožu iela 15. ☎/TAXI Osta ligger langt fra centrum, kan nås med bus nr. 57, ellers tag en taxi derud. ☎ Dgl. 11.30-23. ☎ 20 00 90 45. restoransosta.lv. €€.

SORT MAGI

Den kan berolige nerverne og gøre maven glad igen. Siges der i Letland. Mirakelmedicinens navn er selvfølgelig *Rīgas Melnais Balzams*, eller kort og godt *Rīga-balzams*, den sorte bitter, der kan drikkes til kaffen eller blandes til forskellige drinks.

Balzams har været produceret efter hemmelig opskrift på fabrikken i Letland siden 1752. Apoteker Kunze skabte den lumske blanding, der var tænkt som et lægemiddel, og en legende siger, at den kurerede Ruslands kejserinde Katarina 2.s magtvepine, da hun var i Rīga.

Balzams i den fine stentøjsflaske kan købes i ethvert supermarket, restaurant eller bar med respekt for sig selv. Der findes en klassisk sort balzams, men den findes også med solbær og kirsebær. Letterne drikker det sorte stads enten rent, hælder det i kaffen eller blander det med fx vodka eller juice. Eller prøv at hælde et skvæt balzams over vaniljeis.

STOR-RĪGA

Har man lyst til at stige ombord i en sporvogn eller bus og tage ud i periferien af Rīga, så er der flere interessante steder eller oaser at vælge mellem. Holocaust kan genopfriskes i Salaspils. Lettisk historie kan genopfriskes på Brødkirkegården, og man kan finde flotte veteranbiler på motormuseet.

Brødkirkegården (Brāļu Kapi)

⌘ (kort 2)

Tag en vandretur på den historiske kirkegårds stier, drej ind på stierne i skoven omkring – der er nemlig flere kirkegårde inde i skoven. Her er alt fra små, beskedne grave til gravsteder, der næsten er små monumenter.

Det enorme monument Moder Letland, der udtrykker sorg og taknemmelighed, stjæler dog opmærksomheden. Det er Letlands største mindested dedikeret til ca. 2000 soldater, der mistede livet i 1. Verdenskrig og den lettiske uafhængighedskrig fra 1918-20. Monumentet stod færdigt i 1936, og på det tidspunkt

var det enestående i Europa pga. størrelsen – og størrelsen er stadig imponerende.

Aizsaules 1B. ⇨ Sporvogn nr. 11. Stå af ved stoppestedet Brāļu kapi, og gå ad vejen ind i skoven.

Letlands Etnografiske Frilandsmuseum (Latvijas Etnogrāfiskais Brīvdabas Muzejs)

⌘ ⚡ (kort ③)

Dansen går, der er sus i skørterne, og musikken er en blanding af harmonika og fugleflojt. Folkedans og folklore er vigtige ingredienser i lettisk kultur, så det hører naturligt med her på museet. Her er over 100 gamle træhuse bragt til stedet fra hele Letland, bl.a. fiskerhuse, bondegårde, vindmøller, kirker og skolestuer. Her er værksteder, hvor der laves keramik og væves, en kro med traditionel mad, og er man heldig, løber man ind i markeder og koncerter. Tjek hjemmesiden for at se kalender over særlige begivenheder.

Museet ligger dejligt i et meget smukt område i en fredfyldt fyrretræskov lige ned til en sø i byens udkant.

Brīvdabas iela 21. ⇨ Ca. 30 min. med bus nr. 1, 19, 28 eller 29 fra centrum til museet, stå af ved stoppestedet Brīvdabs muzejs. ⏰ Dgl. 10-17, men i feb. og mar. lukket ma.-ti. ⛔ 4 €. brīvdabasmuzejs.lv.

Nazityskland anlagde en koncentrationslejr i Salaspils i Rīgas udkant, i dag er det et mindepark (▷ se her) for de mange ofre. Foto: Karin Larsen

Rīga Motormuseum

⌘ ⚡ ⌂ (kort ④)

Det er nok ukendt for de fleste, men der findes en lettisk bil. Den er lavet af Augusts Krastinš, der rejste til USA i 1892 og designede en bil i 1896. Der blev lavet ganske få, og den eneste kendte Krastinšbil, der har overlevet, er nu på motormuseet – en skinnende, fin, rød veteranbil.

Her er masser af gamle flotte biler at glædes over, fx en “Kreml-samling” med Stalins gamle ZIS, Brezhnevs Rolls-Royce Silver Shadow og diverse sovjetiske øser. Motorcykler, veteranbiler, kultbiler og mange flere findes på museet.

Motormuseet er tip-top moderne, gode forklaringer på engelsk og også meget børnevenligt.

S. Eizenšteina iela 8. ⚡ bus 5 og 15 til stoppestedet Motormuzejs. ⌂ Dgl. 10-18. ⌂ 67 02 58 88. motormuzejs.lv. ⌂ 10 €.

Mindeparken i Salaspils

⌘ (kort ⑤, foto ▷ se her)

Hvis man lægger øret tæt ned til den store, flade, sorte blok inde i mindeparken, kan man høre en sagte, rytmisk banken. Det er lyden af en metronom, og den symboliserer lyden af alle de mange hjerter, der er holdt op med at slå på dette sted. Stedet er Salaspils, hvor nazisterne etablerede koncentrationslejren Kurtenhof, efter at Tyskland besatte Letland i 1941.

I dag er stedet mindepark over de mange, der døde her. Den enorme betonblok, der danner indgang til parken, har en tekst, der på dansk vil lyde “Bag disse porte jamrer jorden”. Skulpturerne på græsplænen symboliserer lidelserne på stedet. I den aflange bygning er der lavet nye udstillinger om etablering af selve lejren, om selve mindesmærket og ikke mindst personlige historier om nogle af de mange fanger, der kom til lejren.

KM Mindeparken i Salaspils ligger i en skov ca. 20 km sydøst for Rīga. Der er god skiltning fra hovedvejen. Følg blot vejen ca. 1 km ind i skoven til p-pladsen.

Øst for Rīga

Gauja Nationalpark er fine naturoplevelser og kulturhistorie; her kan man vandre, padle, cykle, ride og køre bobslæde. Sigulda og Cēsis er afslappede provinsbyer, men Den Kolde Krig dukker også op midt i idyllen. Mod øst ligger maleren Mark Rothkos fine kunstcenter.

Letland er flad som en pandekage, undtagen i Gauja Nationalpark. Her er landskabet anderledes med floddale, sandstensklipper og grotter. Det kuperede terræn har givet området kaldenavnet Letlands Schweiz. Gauja Nationalpark blev etableret i 1973 og breder sig over et stort område i Vidzeme-regionen. Næsten halvdelen af parken er skov, og den er etableret for at beskytte den mangfoldige flora og fauna. Man kan både køre, cykle, vandre og padle sig vej gennem nationalparken – naturen er smuk og afvekslende, men der er også masser af kulturhistorie, fx Turaida Museumsområde og et par af borgruinerne er smukke rammer om operafestivaler.

Nationalparken er et yndet weekendmål for mange letter. Sigulda og Cēsis er de største byer i parken. Sigulda trækker flest gæster, og foruden seværdigheder har byen masser af aktiviteter, som fx en hæsblæsende tur i bobslæde. Cēsis er det gode eksempel på en ærkeletisk provinsby – rar, søvnig og charmerende.

Mellem Sigulda og Cēsis ligger et arrestykke fra sovjettiden i form af en hemmelig bunker. Bunkerens var et af de strategisk vigtigste steder i Letland i sovjettiden, for her skulle partitoppen søge tilflugt i tilfælde af en atomkrig. Bunkerens er stor, interøret står uberørt, og man kan komme på rundtur i bunkerens krinkelkroge. En tur ned i bunkerens er et besøg i Den Kolde Krigs tid.

Helt mod øst ligger regionen Latgale, der skiller sig ud ved at være den økonомisk mest tilbagestående del af Letland. Byen Daugavpils er områdets største og Letlands næststørste.

Der er enorm forskel på Rīga og landets næststørste by, men Daugavpils har opdaget, at den sidder på en kulturhistorisk perle i form af det gamle fæstningsanlæg, som har fået et flot kunstcenter, der bl.a. fortæller om det verdensberømte bysbarn, maleren Mark Rothko.

OVERBLIK

Gauja Nationalpark (▷ se her)
Daugavpils og omegn (▷ se her)

GAUJA NATIONALPARK

Gauja Nationalpark (foto ▷ se her) er Letlands ældste nationalpark og har navn efter floden Gauja, der løber gennem parken. Floden er 460 km lang og både begynder og ender i Letland. Sigulda er den største by i parkens område og er den naturlige indgang til parken.

Sigulda

⌘ (kort ①)

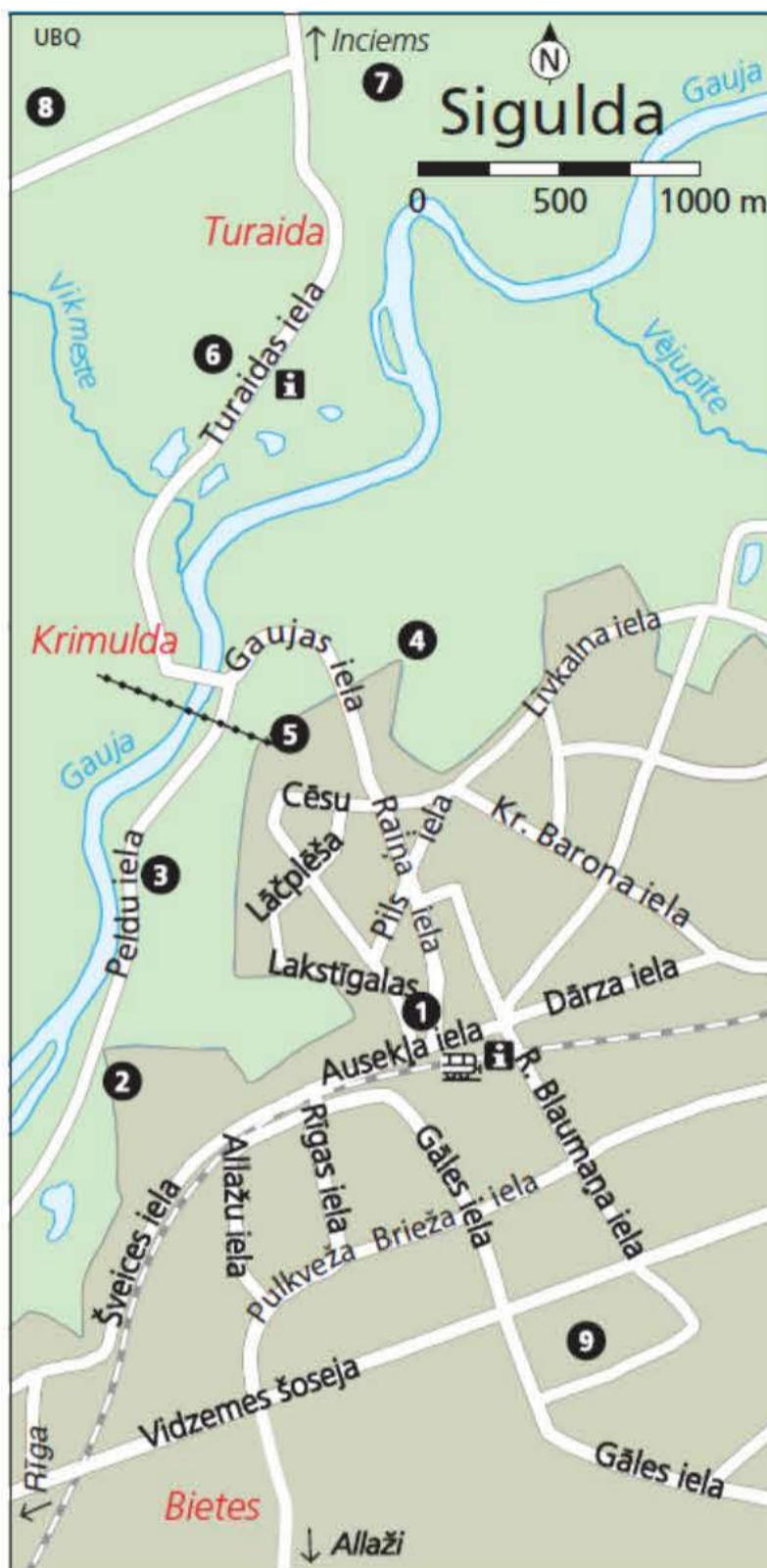
Sigulda ligger, med sine ca. 12.000 indbyggere, som et smørhul i det naturskøne område. Her er roligt med stille kulturoplevelser – og aktiviteter for dem, der vil have spænding.

Gauja Nationalpark i efterårsklæder. Nationalparken er perfekt til cykel-, vandre- og rideture. Foto: Getty Images

VÆRD AT VIDE OM SIGULDA

- ☒ Ausekļa iela 6. ☈ Maj-okt. dgl. 9-19; nov.-apr. dgl. 9-18. ☎ 67 97 13 35. tourism.sigulda.lv.
- ☒ Gauja Nationalparks besøgscenter, Turaidas iela 2a (tæt ved Gutmanns grotte). ☈ Maj-sep. dgl. 9-19; okt.-apr. dgl 9-17. ☎ 61 30 30 30.
- ☒ Info om vandreture i parken.
- ☒ Ausekļa iela 6. ☎ 67 97 21 06. Se ruter og tider på 1188.lv.
- ☒ Ausekļa iela 6. ☎ 67 23 82 32. Se ruter og tider på pv.lv.
- ☒ Sigulda har gode musikarrangementer med fx jazz og rockmusik. Den største begivenhed er den årlige udendørs operafestival, der ofte ligger i begyndelsen af august. Se turistkontorets hjemmeside for arrangementer.

- ① Jāņa Marked. ② Sigulda Bobslædebane. ③ Tarzans park. ④ Sigulda borgkompleks. ⑤ Svævebanen over Gauja. ⑥ Gutmanns Grotte. ⑦ Turaida museumsområde. ⑧ Restaurant Kungu Rija. ⑨ Restaurant Fazenda.

Jāņa Marked (JāņaTirgus)

ヽoi ヽ (kort ①)

Sigulda har fået et moderne marked. Her sælger lokale bær, svampe og andet godt. Men markedet har også flere delikatesseforretninger med fx te, fisk, kød, friske mejerivarer fra lokale landmænd og en lækker bagerforretning. Også butik med lettiske øl, bærvin og andre gode lokale souvenirs. Man kan få slukket tørsten og sulten i flere cafés.

Krišjāna Valdemāra iela 2. ☎ Dgl. 10-20.

Sigulda Bobslædebane

⌘ (kort ②)

Klar, parat, køøøøørrr ... Sommerfuglene i maven forvandles fluks til et sug i maven, når bobslædens pilot styrer slæden med passagerer ned ad bobslædebanen. Banen er 1,2 km lang, og farten kan komme op på 70-80 km/t. Om vinteren kan man prøve den "rigtige" udgave af en firemandsbob med meder i stedet for hjul, og som kan komme op på 100 km/t.

Šveices iela 13. ⓠ Lø.-sø. 12-17. ⓢ 10 €. ☎ 67 97 38 13. bobtrase.lv.

Tarzans park

⌘ ⚡ (kort ③)

Her kan man få lov som Tarzan at klatre og svinge sig i tovbaner fra træ til træ, gå på line mellem trætoppene, sågar cykle på line, klatre på vægge, prøve en katapult og meget mere af samme slags. Her udfordres – under sikre forhold – såvel 10-som 50-åriges indre legebarn og trang til fysisk aktivitet.

Peldu iela 1. ⓠ Maj-okt. dgl. 10-20. tarzans.lv. ⓢ Der kan købes forskellige billetter til parken, tjek hjemmesiden.

Sigulda borgkompleks

⌘ ⚡ 🏰 (kort ④)

Sigulda har et slot og en borg, der ligger lige ved siden af hinanden. Det ny-gotiske slot, kaldet det nye slot, blev bygget af Kropotkin-familien i 1878, og gennemgår for tiden en omfattende istandsættelse. Lige bag slottet ligger den flotte ruin af borgen fra 1207, der blev bygget af Sværdbrødreordenen. Der boede i middelalderen mange forskellige etniske folkeslag i dalen, og Sværdbrødreordenens borg blev bygget for at kunne holde opsyn med Gauja-floden og holde fjender væk. Borgen er blevet voldsomt beskadiget under diverse krige, og i dag danner ruinen ramme om bl.a. den meget besøgte operafestival. Tag trapperne op i det nordlige tårn – eller brug elevatoren – og se den fornemme udsigt over flod og skov.

På området er der værksteder, hvor der laves fx keramik, læderting og smykker – alt sammen gode souvenirs. Og så er der kaffe og god lokal øl.

Pils iela 18. ⓠ Maj-sep. dgl. 9-20; okt.-apr. dgl. 10-17. ⓢ 2 €.

① Sigulda. ② Den hemmelige sovjetbunker. ③ Cēsis. ④ Daugavpils. ⑤ Aglona Basilika.

Svævebanen over Gauja

⌘ (kort ⑤)

En tur i svævebanen tværs over floden Gauja er smuk og kildrer lidt i maven – der er trods alt 42 m ned til vandoverfladen. Vil man have endnu mere spænding, så kan man springe **bungeejump** ud fra svævebanen over floden og dalen. J. Poruka iela 14. Ⓜ 8 € for envejs-billet, 12 € for returbillet med svævebane.

Bungeejump: Foregår kun med de sidste ture med svævebanen hver dag fra maj til okt. Ⓜ 60 €.

Gutmanns Grotte (Gūtmaņa Ala)

⌘ (kort ⑥)

Med en dybde på 19 meter, 10 meter høj og 12 meter bred er det den største

grotte i Baltikum. Den er opstået for tusinder af år siden, da isen smelte og vandet flød.

Gå ind i grotten, og kig på de mange inskriptioner på væggene. Akustikken i grotten er fin og det siges, at vandet, der flyder fra en kilde inde i grotten, skulle få rynker til at forsvinde – og det er jo værd at prøve. Trapperne, der fører op i skoven lige ved siden af grotten, leder op til et plateau, hvorfra man kan vandre videre mod enten svævebanen eller Turaida museumsområde.

Turaidas iela 2A.

TURAIKAS ROSE

Maija og Viktors var forelskede og mødtes ofte i Gutmanns Grotte (▷ se her), fortæller en populær legende. Men en polsk officer var også forelsket i Maija og lokkede hende en dag hen til grotten. Maija troede, hun skulle møde sin udskærne Viktors, men i stedet ventede den polske officer i grotten. For at tackle officerens tilnærmelser, tilbød hun ham sit tørklæde og sagde, at det havde magisk kraft og kunne gøre den, der bar det, usårlig. Og for at virke overbevisende foreslog hun, at han afprøvede tørklædets virkning på hende. Officeren huggede derefter til med sit svær. Og Maija sank død om. Viktors fandt sin Maija død i grotten om aftenen. Han begravede hende og plantede et lindetræ på graven. Træet og graven er her endnu. "Turaidas Roze 1601-1620" står der på graven, der kan ses ved kirken på Turaida Museumsområde (▷ se her).

Turaida museumsområde

⌘ ⚡ (kort ⑦)

Der ligger røde roser og markblomster ved Maijas grav. Måske er det nylig, der har lagt blomsterne her ved graven under træet. Det er nemlig en måde at love evig troskab på. Maija gik i døden for sin elskede for flere hundrede år siden – og fik tilnavnet Turaidas Rose (boks ▷ se her). Graven har overlevet siden 1600-tallet, og det er den eneste grav, der er bevaret her ved siden af den lille trækirke fra 1750.

Tæt ved kirken og graven rejser Turaida Slot sig i røde sten. Slottet blev grundlagt i 1214 og er i dag halvvejs en ruin. Gå en tur op i tårnet, og nyd udsigten, eller kig på de historiske udstillinger i nogle af slottets fløje. Området er nærmest en stor park. Foruden slottet, kirken og Maijas grav er her skulpturer og stier, der fører én rundt i et smukt område.

Turaidas iela 10. ⓠ Maj-sep. dgl. 9-20; okt. dgl. 9-19; nov.-apr. dgl. 10-17. ⓢ 6 €. turaida-muzejs.lv.

Restaurant Kungu Rījā

⌘ ⚡ (kort ⑧)

Stor, flot og solid bjælkehytte bygget efter lettiske byggetraditioner. Her får man serveret det lettiske køkken, når det er mest traditionelt – dvs. grå ærter med bacon. Men her er et langt og varieret spisekort med meget mere genkendelige

retter. Maden er rigtig god og kommer i pæne portioner.

☞ Kør til Turaida museumsområde ad P7 mod Krimulda. Restauranten ligger på højre hånd efter ca. 800 m. ☎ Dgl. 12-23. ☎ 67 97 14 73. kunguija.lv. €€.

Restaurant Fazenda

⌚📍 (kort ❾)

Fazenda er den rareste restaurant i Sigulda – moderne, hyggelig og trendy. Køkkenet matcher stemningen godt, her er moderne mad fra europæiske køkkener. Knasende sprødt hjemmebagt brød og gode småkager er her også. Fazenda passer til alle slags måltider, både den lille og den store sult kan fint stilles.

Vidzemes šoseja 14. ☎ Ma.-lø. 10-22, sø. 11-22. ☎ 66 90 06 69. fazenda.lv. €.

Den hemmelige sovjetbunker

⌘📍 (kort ❷, foto ▶ se her)

I tilfælde af en atomkrig byggede den politiske elite i Letland i 1980'erne en bunker til alle landets vigtigste personer – dvs. til dem selv. Den var naturligvis tophemmelig, og ingen anede, hvad der gik for sig ni meter under jorden under rehabiliteringscentret i Līgatne.

Nu kan man komme på guidede ture rundt i det før så hemmelige sted. Det er stort, fyldt med gange og rum: her er kantine, telekommunikationsrum, generatorrum, kontor til det sovjetiske Letlands leder, gamle kort og planer over, hvem, hvor og hvad der skulle gøres i tilfælde af atomkrig. Alt er, som da bunken blev opdaget. Et meget spændende og unikt møde med “de gamle dage” – både tankevækkende og skræmmende.

☞ Bunkeren ligger ved landsbyen Līgatne ml. Sigulda og Cēsis. Kør efter skilte med “bunkurs” og efter rehabiliteringscentret ved Skaļupes lidt uden for Līgatne. Bunkeren ligger i rehabiliteringscentrets kælder. Man skal melde sig til guidede ture, der findes på bl.a. engelsk. Tjek hjemmeside for tidspunkter. t 64 16 19 15. Ⓜ 10 €. bunkurs.lv.

Cēsis

📍⌚ (kort ❸)

Velkommen til en meget lettisk by. Cēsis, med sine 15.000 indbyggere, blev grundlagt i 1206 og er den tredjeældste by i Letland. Cēsis er helt sig selv, og centrum i den lille by oser af lettisk hygge og provins-charme. Vienības laukums er byens centrum.

VÆRD AT VIDE OM CĒSIS

⌚ Baznīcas laukums 1. ☎ Maj-sep. dgl. 10-18; okt.-apr. ti.-lø. 10-17, sø. 10-16, ma. lukket.
☎ 28 31 83 18. tourism.cesis.lv.

Riga-gaden (Rīgas iela)

📍⌚ (kort ❸)

En tilbagelænet gade med stenhuse, afskallede træhuse, nymalede træhuse, en

karnap hist og en sjov gesims pist, en forpjusket kat i en solplet og en altankasse med knaldrøde blomster. Og selvfølgelig et pænt udvalg af caféer og restauranter. Gaden er Cēsis, og den emmer af gammel charme og ro. Tiden er måske ikke gået så hurtigt her, men det gør ikke noget. Det er ikke museumsagtigt, men en gade, der bruges og har bevaret provinsbyens idyl på bedste måde.

Cēsis slot og museum

⌘ (kort ❸)

Cēsis gamle slot er beviset på, at man kan ældes med stor ynde. Slottet blev grundlagt omkring 1214 af tyske riddere fra Sværdbrødreordenen. Byen er bygget omkring slottet i middelalderen, og gennem tiderne har slottet fået sine slag med svenskere, polakker og russere. Hver gang, det er blevet beskudt og beskadiget, er det bygget op igen – men i dag er det blot en flot ruin. Her er både et middelalderligt fængsel, man kan besøge, og man kan – med stearinlys i hånden – komme op i det vestlige tårn og nyde udsigten. Slottets park er en lise for sjælen, og her vil man også finde en middelalderlig køkkenhave og værksteder, hvor der arbejdes med jern og træ.

Pils laumkums 9. ⓠ Maj-sep. dgl. 10-18; okt.-apr. ti.-lø. 10-17, sø. 10-16, ma. lukket. ☎ 8 €.

Restaurant H. E. Vanadziņš

⊜ (kort ❸)

Det fås ikke mere elegant i Cēsis. Det flotte gamle træhus er rammen om et nyt nordisk-inspireret køkken. Maden er kreativ, inspirerende og ofte lavet af lokale ingredienser. Her er – ud over meget andet – det traditionelle oksekød og svinekød men med overraskende twist, der gør det hele til en fryd for øjet og en glæde for smagsløgene.

Restauranten har desuden en dejlig sommerterrasse i baggården.

Rīgas iela 15. ⓠ Ti.-to. 14-21, fr. 14-22, lø. 12-22, sø. 12-21. ☎ 24 77 17 71. €€.

DAUGAVPILS OG OMEGN

Daugavpils ligger i Latgale-regionen i det østlige Letland, der er den fattigste region i Letland. De lokale kan tale en dialekt, der ikke forstås andre end dem selv. Latgale er mere katolsk og russisk-ortodoks end andre dele af Letland. Området var en gang en del af Polen, og den russisk-ortodokse kirke trives (foto ▶ se her), fordi her er mange af russisk oprindelse.

ET FLAG BLEV TIL

Letlands flag blev til, fordi en soldat blødte ihjel på et lagen. Ifølge en krønike havde letterne været i kamp mod korsriddere i middelalderen, da en dødeligt såret høvding blev lagt på et hvidt lagen. Han døde, men den del af lagenet, han lå på, forblev hvid, mens de to dele af lagenet på hans højre og venstre side blev gennembrudt af hans

blod. Farverne, den hvide stribes med en karmoisinrød stribes på hver sin side, blev brugt, da det nuværende flag blev tegnet i 1917.

Daugavpils

⌘ Ⓜ (kort ④)

Daugavpils er Letlands næststørste by med 83.000 indbyggere. I sovjetiden kom her mange russere for at arbejde i nye fabrikker, så ca. halvdelen af byens indbyggere er etniske russere, 19 % er etniske letter, 14 % etniske polakker – og dertil kommer hviderussere, ukrainere og andre folkeslag. De etniske letter er med andre ord i klart undertal her. Helt praktisk betyder det, at selv om lettisk er det eneste officielle sprog i Letland, så vil man i Daugavpils oftere høre russisk end lettisk. I sovjetiden var Daugavpils præget af sværindustri og kemisk industri. Men meget er lukket nu, befolkningstallet falder hele tiden, folk rejser ud efter et bedre betalt job i et andet EU-land, og de unge søger mod Rīga.

VÆRD AT VIDE OM DAUGAVPILS

⌂ Rīgas iela 22A. ⓠ Maj-sep. ma. 10-15, ti.-fr. 10-18, lø.-sø. 10-16; okt.-apr. ma. 10-14, ti.-fr. 10-18, lø. 10-14. ☎ 65 42 28 18. visitdaugavpils.lv.

bus Viestura iela 10. Se 1188.lv for bustider.

tog Stacijas iela 44. Se 1188.lv for togstider.

Smakovka-museum

⌘ (kort ④)

Hjemmebrændt sprut er kommet på museum i Daugavpils. *Smakovka* hedder væsken, der holder 47 % alkohol, og som mange selv laver. Her i Latgale-regionen er den klassiske udgave af smakovka lavet på hvede, byg eller rug. Foruden at smage på *smakovka* kan man på det lille museum få dens historie, fx hvordan man i sovjetiden lavede den af det, man nu kunne få fat i, og hvordan en gammel vaskemaskine kunne bruges i produktionen af *smakovka*.

Rīgas iela 22a (samme bygning som turistinformationen, men indgang på den anden side). ⓠ Dgl. 11-19. ☎ 65 42 28 18. smakovka.lv.

Ammunitionsfabrikken

⌘ (kort ④)

Man bliver meget glad for alle moderne regler om arbejdsmiljø, når man besøger fabrikken. Daugavas haglfabrik stammer fra 1884, og den entusiastiske rundviser ved alt om hagl og patroner og viser den gamle fabrik frem. Sørg for at have ordentlig fodtøj på, så man kan kravle op i det 37 m høje tårn. Deroppe vises, hvordan man lavede blyhagl i gamle dage ... det foregik ved at hælde flydende bly i en sigte og lade dråberne af bly falde ned gennem tårnet og ned i en brønd under tårnet. Det er en tur tilbage i historien, i våbenindustrien og i skrækkeligt arbejdsmiljø. Turen sluttes af med, at man afprøver haglene.

Varšavas iela 28, Daugavpils. ⓠ ☎ Tjek hjemmesiden for tidspunkter for guidede ture. ☎

27 76 66 55. ☎ 5 €. dsr.lv.

Restaurant Gubernators

☒ (kort ④)

Et rart, pubagtigt sted gemt af vejen nede i en kælder. Maden er ret kød-orienteert, men her er også fisk og udmarkede salater – og det hele kommer i rigelige portioner. Prøv en omgang *pelmeni*, de russiske dejlommer med fx kød eller spinat i. Her er rustikt, på væggene hænger der både elg og vildsvin samt diverse gamle landbrugsredskaber: Man er i gode, landlige omgivelser.

Lāčplēša iela 10, Daugavpils (drej om hjørnet ad Teatra iela, og gå ned i kælderen). ☎ Ma.-fr. 11-24, lø. 11-01, sø. 11-24. ☎ 65 42 24 55. gubernators.lv. €€.

Daugavpils Fort (Daugavpils Cietoksnis)

☒ (kort ④)

Da fortet blev bygget, var Letland slet ikke opstået endnu, men en del af Rusland og zar Aleksander 1. gav i 1810 ordre til at bygge fortet for at kunne modstå Napoleons angreb på det russiske imperium. Her blev bygget bl.a. våbenarsenaler, pakhuse, militærhospital, kaserner til 6000 soldater og finere husly til officerer og kommandanter. Det hele er omkranset af tykke mure, porte, voldgrave og bastioner.

Gennem tiden er fortet forfaldet, og lang tid efter militæret forlod det, blev det et sted, hvor mange mindrebemidlede rykkede ind. De er her stadig, fortet bebos af ca. 1500 mennesker og er nu en integreret del af Daugavpils.

Fortet er nu ved at blive pudset op, nogle af portene og husene er fint restaureret, og byen Daugavpils har fået øjnene op for, at fortet er ganske enestående. Senest er Mark Rothko Kunstcenter åbnet i fortets gamle våbenarsenal.

✉ Nikolaja 5 er adressen på fortets lille informationscenter og et godt sted at begynde gåturen i fortet. Tag ☎ bus 4,13A eller ☎ sporvogn 3.

Den ortodokse Skt. Boris og Skt. Gleb-katedral i Daugavpils (▷ se her) kan rumme op mod 5000 mennesker. Foto: Karin Larsen

Mark Rothko Kunstcenter

⌘ (kort ④)

Kunstmuseet i Daugavpils Fort rummer værker af den verdensberømte maler Mark Rothko (1903-1970), der blev født i byen som Marcus Rothkowitz i en russisk-jødisk familie. Da han blev født hed byen ikke Daugavpils, men Dvinsk og lå i Rusland. I 1913 emigrerede Rothkos familie til USA, hvor Mark Rothko fik en stor karriere som maler. Hans værker hænger i dag på de store museer og hos private samlere over hele verden. Daugavpils er meget stolt af sit Rothko-museum og ikke mindst af altid at kunne vise nogle originale Rothko-værker, der lånes ud af Rothkos familie i USA. Museet har desuden en god udstilling om Rothko og hans virke. Her er desuden flere andre udstillinger med lettiske og udenlandske kunstnere.

Mihaila iela 3. ⓠ Ti. 11-17, on.-lø. 11-19, sø. 11-17, ma. lukket. ⓢ 8 € for hele museet. rothkocenter.com.

Aglona Basilika (Aglonas Bazilika)

⌘ (kort ⑤)

Aglona er en lille by med en kæmpe basilika. Den mægtige hvide kirke, der er tilegnet Marias himmelfart, står alene med sine 60 meter høje tårne på en mark og virker helt malplaceret – dens proportioner passer bedre til bybilledet i Rīga.

I slutningen af 1600-tallet byggede dominikanermunke en trækirke, der brændte, men den blev efterfulgt af et kloster og kirke i 1768-1780, og det er det, vi ser i dag.

Aglona Basilika er det katolske Letlands åndelige centrum, og det var her, at 32.000 kom og så og hørte pave Frans i 2018. Hvert år den 15. august strømmer katolikker i tusindvis til Aglona for at deltage i fejringen af Jomfru Marias himmelfart. Kirken har en berømt ikon med Jomfru Maria og jesusbarnet, som pilgrimme mener har helbredende kræfter.

Ciriša iela 8, Aglona. ☎ Dgl. 7-19.

Vestlige Letland

Letlands mest charmerende lille by, Kuldīga, er en upoleret perle. Langs kysten putter store og små byer sig – et sted med en gammel krigshavn, et andet sted boltrer surferne sig i bølgerne. Her er masser af sører, moser, skove og storke, og det er her, man finder Letlands riviera.

Kun 20-25 km vest for Rīga ligger Jūrmala, der er Letlands badestrand nr. 1. Her er sandstrand i kilometervis, og byen tiltrækker badedyr fra nær og fjern. Byen har været et sted for rekreation siden 1800-tallet, hvor sårede russiske soldater efter krigen mod Napoleon kom til Jūrmala for at hvile sig. Men omkring 1900 begyndte stedet at vokse som rekreativt område. Tæt på badebyen ligger en af landets fine moser i Ķemeri Nationalpark, hvor man kan gå en tur og få en fornem naturoplevelse.

Kører man rundt langs kysten finder man store og små byer. Liepāja er Letlands tredjestørste by og rummer en stor krigshavn anlagt af Ruslands zar Aleksander 3. Men Liepāja har også et meget aktivt kulturliv og en fin strand. Ventspils er en velfriseret by med en livsvigtig havn. Men områdets virkelige perle er lillebitte og søvnige Kuldīga, hvor tiden snegler sig af sted på en yderst charmerende måde.

Det vestlige Letland kaldes også for Kurzeme, på dansk kendt som Kurland. Den tyske Sværdbrdreorden drog gennem området i 1200-tallet og kristnede stammerne, der boede der. Gennem de næste flere hundrede år var området kastebold mellem korsfarere og fremmede magter. Fra 1561 til 1795 var området et hertugdømme under det store polsk-litauiske rige. Hertugdømmet blomstrede under hertug Jakob (1610-82), og Jakob har fået en helt særlig plads i lettisk historie, da han i en periode erhvervede kolonier så langt væk som Afrika og Caribien og gjorde Kurland til en kolonimagt i Gambia og på Tobago. Hertugens interesser lå i bl.a. kaffe, kakao, krydderier og bomuld, som der kunne tjenes penge på.

Fra 1795 blev denne del af Letland opslugt af Rusland, men blev en del af det uafhængige Letland, der opstod i 1918 efter Den Russiske Revolution og 1. Verdenskrig.

OVERBLIK

Vestkysten (▷ se her)

Kuldīga (▷ se her)

Jūrmala og omegn (▷ se her)

Rundāle Slot (▷ se her)

VESTKYSTEN

Er man i Letland om sommeren, kan man få sig en dukkert mange steder langs Kurzemes vestkyst. Kysten er en yndet badedestination og indbyder også til lange traveture. Vestkystens største byer, Liepāja og Ventspils, er begge driftige havnebyer, og Liepāja har en helt speciel gammel krigshavn, der er et besøg værd. Pāvilosta er en sovnig lille flække, men surfernes foretrukne sted og med fin strand.

Liepāja

Лиепая (kort ①)

Letlands tredjestørste by med 69.000 indbyggere er rigtig hyggelig, selv om den er en særegen blanding af grå sovjetarkitektur, nyrenoverede pladser og torve og gamle, fine træhuse.

De første spor af Liepāja kan føres helt tilbage til 1300-tallet men byen udviklede sig først i slutningen af 1800-tallet, da området hørte under zarens Rusland. Da blev der bygget jernbaner og havn, og takket være havnen har Liepāja udviklet sig til en handelsby. Den sovjetiske besættelse satte en stopper for handelen og de gode tider, da havnen blev base for ubåde og krigsskibe, og næsten alle andre aktiviteter blev holdt væk. I dag er Liepāja blomstret op igen og har fx fået flot, ny koncertsal.

Floden Venta flyder gennem Kuldīga, og er vejret godt, kan man tage en dukkert ved det langstrakte vandfald.

Foto: Alamy

- ① Liepāja. ② Pāvilosta. ③ Ventspils. ④ Kuldīga. ⑤ Jūrmala. ⑥ Ķemeri mose og nationalpark.
⑦ Rundāle Slot.

VÆRD AT VIDE OM LIEPĀJA

✉ Rožu laukums 5/6. ☎ Apr.-sep. ma.-fr. 9-19, lø. 10-18, sø. 10-16; okt.-mar. ma.-fr. 9-17, lø. 10-16, sø. lukket. ⚓ 63 48 08 08. Se liepaja.travel.lv for masser af turistinformation.
✉ Stacijas laukums. ⚓ 63 42 27 54. Se 1188.lv for bustider.
✈ Om sommeren er der flyforbindelse mellem Rīga og Liepāja, se airbaltic.com.

Liepājas strand

✉ (kort ①)

Liepāja har en fin sandstrand, der tiltrækker mange mennesker, når vejret om sommeren er godt. Stranden er bred og otte km lang, så her er plads til alle. Man kan sagtens finde et roligt sted på stranden, men er man til barliv med en kold øl og musik, går man heller ikke forgæves. Lige bag stranden i det grønne område er der flere caféer og også mulighed for at underholde børnene på legeplads.

Restaurant Posthuset (Pastnieka Māja)

✉ (kort ①)

Restauranten i byens gamle posthus har masser af gode ting at vælge imellem, men prøv fx en typisk Liepāja-specialitet: *Liepājas mencīni*, der består af små

stykker røget torsk, kartofler, løg og dild med fløde, serveret i en rygende varm lerpotte. Posthuset er et rigtig rart sted med fin og rolig baghave til sommerbrug.

Fr. Brīvzemnieka iela 53, Liepāja. ☎ Dgl. 11-23. ☎ 63 40 75 21. pastiekamaja.lv. €.

Miezis & Kompānija ølbar

☒ (kort ①)

Lille og meget populær ølbar med livlig stemning. Her er lokalt øl på fad og over 100 forskellige øl på flaske – mange lettiske, men også estiske og litauiske. Folkene bag baren kan guide en til den helt rigtige smagsoplevelse udi baltiske øl.

Kugnieku iela 5, Liepāja. ☎ Ma.-ti. 16-23, on.-to. 16-24, fr. 15-03, lø. 13-03, sø. 13-24.

Liepājas krigshavn (Karosta)

⌘ (kort ①)

I 1890 besluttede Ruslands zar Aleksander 3. at bygge en ny, stor krigshavn i Liepāja, og det blev til den største militære installation i de baltiske lande. Senere blev havnen overtaget af Sovjetunionens militær og var lukket område i sovjetiden. I dag er krigshavnen en integreret del af Liepāja. Området er kæmpestort, her er beboelseshuse og faldefærdige, men flotte barakker, og det er en af de største attraktioner i Liepāja.

☒ 3, 4 og 7 kører ud til krigshavnen. Men gå på turistkontoret først, og få et kort, for krigshavnen er stor, og skiltningen mangelfuld.

Skt. Nikolajs Maritime Katedral

⌘ (kort ①)

Ruslands sidste zar, Nikolaj 2., kom rejsende med hele sin familie og et stort militært følge, da grundstenen til den russisk-ortodokse katedral blev lagt i 1901. Det var en stor begivenhed, at der skulle bygges så stor en katedral her. Kort efter, da 1. Verdenskrig brød ud, blev ikoner og klokker fragtet til Rusland, resten blev plyndret af tyske soldater. I sovjetiden blev katedralen lavet om til boksering og biograf. I 1991 blev den givet tilbage til den russisk-ortodokse kirke. De forgylte kupler rager højt til vejrs i krigshavnen. Katedralen er slidt indvendig men fyldt med ikoner, kæmpe lysestager og hengivne, tørklædeklædte kvinder.

Katedrāles iela 7, Liepāja. ☎ Bus 4 el. 7 til stopstedet Katedrale.

Nordmolen

⌘ ☎ (kort ①)

Trænger man til vind i håret og lidt skumsprøjt fra Østersøen, så skal man gå ud på Nordmolen, der rager hele 1,8 km ud i havet. Molen blev bygget i slutningen af 1800-tallet for at beskytte havnen mod storme og sandflugt.

Krigshavnens fængsel (Karostas cietums)

⌘ ⚡ 🏙 (kort ①)

Muligvis vil guiden smække døren til cellen i, så man kan prøve, hvordan det er at være spærret inde i en kølig og mørk fængselscelle – men man bliver lukket ud igen efter kort tid. Her er usle toiletter, rustne jernsenge eller planker på gulvet til at sove på.

Fængslet blev bygget som militærfængsel i begyndelsen af 1900-tallet, da Letland var en del af zarens Rusland. Siden har både sovjetstyret, Nazityskland og det uafhængige Letland brugt det som fængsel. Den sidste indsatte kom ud i 1997.

De opfindsomme mennesker, der driver fængslet som en turistattraktion, tilbyder også cellerne som hotel. Og de laver særlige ture for grupper, fx *behind the bars*, hvor man skal regne med at blive disciplineret, og hvis ikke man mækker ret, så ...

Invalīdu iela 4, Liepāja. ☎ Juni-aug. dgl. 9-19; maj og sep. dgl. 10-18; okt.-apr. lø.-sø. 12-16.

⚡ Guidede ture i fængslet på engelsk flere gange dgl. ⚡ 5 €. karostascietums.lv.

Hotelbooking på ☎ 26 36 94 70 el. @ info@karostascietums.lv. En overnatning i en simpel seng i en fængselscelle med fængselsmorgenmad koster 15 €.

Pāvilosta

🏰 🏙 🏊 🏝 (kort ②)

Der bor kun nogle få hundrede mennesker i Pāvilosta, og det er en lille flække, der ligger, hvor den kun seks km lange flod Saka munder ud i Østersøen. Men hvad Pāvilosta ikke har i storhed, har den i blæsevejr. I sensommeren drages surfere og kitesurfere mod Pāvilosta. Alt efter hvordan vejret er, skifter byen karakter. Men stranden er god, og der en atmosfære a la gammelt fiskerleje.

Ventspils

⌘ (kort ③)

Byen har navn efter floden Venta, der løber gennem byen og ud i Østersøen. Pils betyder slot, så Ventspils betyder bogstavelig talt Slottet ved Venta. Byen er grundlagt i 1200-tallet omkring Den Liviske Ordens Slot. Krige og pest har gennem årene været hårde ved Ventspils, men i den sidste halvdel af 1800-tallet blev skibsbygning igen stort i byen, der blev lavet jernbane til Moskva, og Ventspils blev en af zar-Ruslands vigtige havnebyer. Det er i høj grad beliggenheden og havnen, der har fået Ventspils på fode igen. Der bor 34.000 i Ventspils.

I Letland er Ventspils ensbetydende med den stenrige Aivers Lembergs, der har været borgmester uafbrudt siden 1988. Han er en af landets store oligarker og under mistanke for hvidvask af penge, bestikkelse og magtmisbrug, men han afviser alt og bliver siddende.

VÆRD AT VIDE OM VENTSPILS

■ Darzu iela 6 (inde i færgeterminalen). ☎ Ma.-fr. 8-19, lø. 10-19, sø. 10-16. ☎ 63 62 22 63. visitventsipils.lv.

■ Kuldīgas iela 5. ☎ 63 62 27 89. Find bus til Ventspils på 1188.lv.
■ Færge til Nynäshamn i Sverige. ☎ 63 62 29 99. stenaline.com.

Ventspils' sydmole

⌘ (kort ③)

På spidsen af sydmolen kan man lade blikket falde til ro på horisonten, eller man kan kigge på de store skibe, der er på vej ind og ud af havnen. Molen er fin til en spadseretur uanset vejret.

Ventspils Slot

⌘ ⚡ (kort ③)

Den Liviske Ordens Slot, som er slottets fulde navn, blev grundlagt i 1200-tallet og er blevet gennemrenoveret flere gange siden da. De fine udstillinger i slottet koncentrerer sig om slottets historie, livet i slottet og havnens historie. Museet er jævnligt vært for såvel koncerter som kunstudstillinge.

Jāna iela 17, Ventspils. ☎ Dgl. 10-18. ⚡ 4,5 €. ☎ 63 62 20 31. muzejs.ventsipils.lv.

Courlander

⌘ ⚡ (kort ③)

Courlander laver sin egen øl, og ideen på dette enkle, pub-agtige sted med fin gårds have er, at man drikker øl og spiser fisk til. Ikke store fiskeretter til aftensmad, men fx fiskesuppe, rejer eller fiskesnacks – brislinger glider fint ned sammen med øl.

Tirkus iela 9, Ventspils. ☎ Ti.-to. 12-22, fr. 12-24, lø. 9-24, sø. 10-21, ma. lukket. ☎ 25 64 44 99. €.

Restaurant Skroderkrogs

⌘ ⚡ (kort ③)

Byens hyggeligste kro. Skroderkrogs, på dansk Skrædderkroen, gemmer sig i et fint gammel træhus i en gade, der er nem at overse. Menukortet er langt: kød, fisk og salater er der masser af – og super desserter. Det er velsmag fra det lettiske og internationale køkken. Bestil bord.

Skraderu iela 6, Ventspils. ☎ Dgl. 11-23. ☎ 63 62 76 34. €€.

Sejltur med Hertug Jēkabs

► (kort ③)

Det tager ca. en time at sejle en tur med båden Hercogs Jēkabs rundt i Ventspils havn. Man kommer forbi masser af kraner og mindre bjerge af kul, træ og meget mere, som skal enten ud i verden eller ind i Letland. Turen går helt ud, hvor floden Venta munder ud i Østersøen.

► Hercogs Jēkabs lægger til ved havnepromenaden, hvor Ostas iela og Tirkus iela mø-

des. ☺ Kun i sommerhalvåret. ☎ 3 €.

KULDĪGA

(Kort ④, foto ▷ se her)

De 10.500 indbyggere i Kuldīga bor i den mest uspolerede provinsidyl, man kan finde i Letland. Det er, som om tiden har stået stille i Kuldīga – på den gode måde.

Byen oser af Letland, og modsat andre byer er der ikke banket nye, grimme huse op i centrum, og krige og sovjetisk besættelse har ikke ødelagt den lille bykerne, som blot er nogle få gader. Gå en tur ad Liepājas iela (gågade), Pasta iela og Baznīcas iela, der er de mest centrale gader i bykernen og næsten føles som en lidt støvet udgave af Korsbæk.

Den tilbagelænede atmosfære, vandfaldet, floden, smalle stræder, de toppebrosten og de smukt ældede huse af sten og træ gør byen til den rene idyl.

Kuldīga (▷ se her) scorer højt på sin afslappede, rare atmosfære. Hvis der findes et Korsbæk i Letland, må det være Kuldīga. Foto: Getty Images

VÆRD AT VIDE OM KULDĪGA

- ✉ Baznīcas iela 5. ☺ Ma.-fr. 9-17, lø.-sø. 10-15. ☎ 63 32 22 59. visit.kuldiga.lv.
- ✉ Adatu iela 9. ☎ 63 32 20 61. Se 1188.lv for busser til Kuldīga.

Floden Venta

☞ (kort ④, foto ▷ se her, her)

Venta flyder stille gennem Kuldīga men tiltrækker sig alligevel opmærksomhed – Venta har Europas bredeste vandfald: 240 m bredt men blot 1,5 m højt. Man kan bade i floden, og på en god sommerdag er der mange, der tager en dukkert ved vandfaldet. Den flotte gamle bro i røde sten blev bygget i 1874 og var med 164 m Europas længste bro.

Kuldīgas bypark

⌘ ⚡ ⚪ (kort ④)

Engang lå her et slot, Den Liviske Ordens Slot. Bygget i 1242, men ødelagt i Den Store Nordiske Krig i 1700-tallet. Nu er her en forfriskende grøn park, der er fyldt med skulpturer af byens æresborger, billedhuggeren Līvija Rezevska, og med fornem udsigt over floden. Parken er populær og ligger i den ældste del af Kuldīga langs gaden Pils iela, tæt ved floden. Parken rummer også et lille museum, der viser, hvordan en rig, lokal familie levede før 1. Verdenskrig.

Restaurant Bangerts

⚡ ⚪ (kort ④)

Bangerts ligger i rolige omgivelser i Byparken og med kig over floden fra terrassen. Menukortet er opfindsomt, og chefkokken kombinerer det internationale køkken med gode lokale råvarer. Fx rådyrburger eller stegt sandart med perlebyg, asparges og løg vinaigrette. Og så er der også en god portion lettiske øl på kortet.

Pils iela 1, Kuldīga. ☎ Dgl. 12-22, fr.-lø. til 23. ⚡ 29 12 52 28. bangerts.lv. €€.

JURMALA OG OMEGN

Jūrmala er lig med afslappet ferieliv, og kun en halv times kørsel fra Rīga er stedet legeplads for hovedstadens indbyggere om sommeren. Men Jūrmala er også et fashionabelt og dyrt sted at bo. I sovjetiden havde især partitoppen en forskerlighed for de eksklusive villaer i området. Mens Jūrmala er strandliv, så er der fin natur i oplandet i form af Ķemeri Nationalpark. Har man aldrig vandret i en mose før, skal man unds sig en vandretur i højmosen.

Jūrmala

⚡ ⚡ ⚪ ⚪ (kort ⑤)

Jūrmala (49.000 indb.) er proppet med gæster, så snart solen skinner, og er lig med sol, strand og liv og glade dage om sommeren. Byen omtales ofte som ét sted, men består af en række små fiskerlejer og byer, der er vokset sammen. Byen Majori fungerer som centrum i Jūrmala, men Jūrmala består også af bl.a. småbyerne Bulluciems, Lielupe, Bulduri, Dzintari, Dubulti, Jaundubulti og Pumpuri. Det er nemmest at stå af bussen eller toget i Majori. Jomas iela er gågade og hovedpulsåre med masser af restauranter og cafés. Og går man ad fx Jūras

iela, vil man se meget fine eksempler på træhuse fra 1800-tallet og første del af 1900-tallet. Træhusene er et af Jūrmalas særige kendetegn.

VÆRD AT VIDE OM JŪRMALA

- ☒ Lienes iela 5, Jūrmala. ☺ Ma.-ti. 10-17, on.-sø. 10-18. ☎ 67 14 79 00. visitjurmala.lv.
- ☒ Bilister skal mellem 1. apr. og 30. sep. betale en afgift på 2 € pr. dag i Jūrmala. Afgiften betales ved en automat (der er en ved turistkontoret), hvor man indtaster bilens registreringsnummer. Det skal gøres inden kl. 23:59 på den dag, man kører ind i byen. Bøden for at køre ind i byen uden at betale registreringsafgift er 50 €.
- ☒ og ☒ i Majori ligger lige over for turistkontoret. Der er flere dgl. forbindelser til/fra Rīga.

Jūrmala Strand

☒ ☎ (kort 5)

Letlands riviera med hvidt sand, så langt øjet rækker. Her er mange mennesker på en god sommerdag, og stranden er fyldt med aktiviteter – her bygges sandslotte og spilles beachvolley, og her er barer og caféer, så hverken store eller små kommer til at kede sig.

Dzintari skovpark

☒ (kort 5)

Midt i Jūrmala er en fyrretræskov forvandlet til en park, hvor voksne kan sætte sig på en café og slippe ungerne løs på rulleskøjter, skateboards m.m. Eller lade ungerne lege Tarzan og Jane blandt træerne. Her er også et 36 meter højt tårn, man kan kravle op i og se ud over skov og kyst. Et godt sted at finde lidt ro.

☒ Gå ad gågaden mod øst, gå videre ad Aizkraukles iela, så ender man inde i parken. ☺ Dgl. 9-22.

Light House Restaurant og hotel

☒ ☎ ☈ (kort 5)

Der er næppe noget bedre sted at indtage sin frokost, aftensmad eller blot en drink, hvis man samtidig vil have udsigt over havet. Gå efter den overdækkede terrasse, hvor man kan sidde helt nede ved stranden og høre bølgerne. Hotel og restaurant er badehotel-agtigt på en moderne måde. Køkkenet er internationalt og superduper.

Gulbenes iela 1A, Jūrmala. ☎ 67 51 14 45. lighthousejurmala.lv. €€€.

Jūrmala Bymuseum (Jūrmalas Pilsētas Muzejs)

☒ ☎ ☈ (kort 5)

Her er selvfølgelig en udstilling af badetøj gennem tiderne. Og der fortælles om, hvordan Jūrmala i 1960'erne og 70'erne blev et yndet feriested for indbyggere i hele Sovjetunionen, og om, hvordan der blev bygget sanatorier i byen. Godt og overskueligt museum, hvor der også er skiftende udstillinger af lokale kunstnere.

Tirgoņu iela 29, Jūrmala. ☺ On.-sø. 10-17, ma. og ti. lukket. ☐ Gratis.

Ølkroen (Alus Krodziņš)

☒ (kort 5)

Hvad Ølkroen ikke har i gourmetmad, har den til gengæld i charme, hygge og solid lettisk mad og gode øl. Terrassen under de skyggefulde gamle træer er et hyggeligt sted at spise og ikke mindst smage på en Cēsu, Tērvetes eller Aldaris-øl. Og prøv stedets gode snacks til øl: rugbrødssnitter med hvidløg på eller en vobla, der er en saltet, tørret fisk.

Jomas iela 64A, Jūrmala. ☺ Dgl. 11-23. €.

Ķemeri mose & nationalpark

☒ (kort 6)

Ķemeri Nationalpark er stor, stille og smuk, og det meste er dækket af skov, mose og søer. Det absolut bedste, man kan gøre i parken, er at tage en fire km lang vandretur i højmosen, som er en enestående naturoplevelse. Man vandrer rundt i et særpræget moselandskab på en plankesti. Her er svuppende tørve-mos, vandhuller, skæve træer og kødædende planter. Stien kan klares af både børn og voksne med fornuftigt fodtøj. Midt på turen er der en udkigspost, hvorfra der er flot udsigt over det særegne moselandskab. Man skal holde sig til de anlagte stier, ellers farer man vild og bliver våd.

☞ ☞ I bil skal man køre ad vejen til Ventspils, A10. Hold øje med skiltet "Ķemeri tīreļa purva laipa/Ķemeri bog boardwalk."

☞ I Meža māja på Tūristu iela 1, tæt ved den lille by Ķemeri, findes nationalparkens besøgscenter med kort og råd om fx cykel- og vandreture. ☺ Juni-aug. on.-sø. 11-18; sep.-maj lø.-sø. 11-17.

RUNDĀLE SLOT (RUNDĀLES PILS)

⌘ ☒ (kort 7, foto ▷ se her)

Rundāle Slot er et stort, smukt barokslot, hvis lige ikke findes i Letland. Sal efter sal med trompettruttende engle, forgylte krummelurer, dyr og mennesker formet i stuk langs vægge og paneler. Ornamentikken har ingen ende og viser sig overalt på slottet i de smukkeste detaljer: trægulve, antikke tapeter og hele landskaber af engle på lofterne.

Slottet er bygget i to perioder, den første fra 1736 til 1740 og den anden fra 1764 til 1770. Der var hertugen af Kurland, Ernst Johann von Biron, der bad den italiensk-russiske mesterarkitekt Bartolomeo Rastrelli om at tegne et sommerpalads. Når det blev bygget i to omgange, skyldes det, at hertugen blev forvist til Sibirien i en periode pga. tidens politiske forviklinger, hvor byggeriet så lå stille. Rastrelli havde en dansk assistent, Severin Jensen, der tegnede indgangspartiet med de to løver og staldbygningerne ved indgangen.

For havefolk er parken en fryd for øjet. Her er barokhave med pergolaer, aléer, rosenbede og meget mere, der står i alverdens smukkeste farver om sommeren.

☞ Ca. 12 km vest for Bauska ved landevejen P103. ☺ Juni-sep. dgl. 10-18; okt.-maj. dgl. 10-17/18. ☛ Forskellige billettyper; den dyreste (slot og park) 13 €. ☎ 63 96 21 97. rundale.net/en.

Rundāle Slot (▷ se her) er Letlands mægtigste barokslot. Haven, der hører til, er lige så imponerende som selve slottet. Foto: Getty Images